

DOI No: <http://dx.doi.org/10.14225/Joh1131>

Geliş Tarihi: 14.10.2017

Kabul Tarihi: 16.12.2017

ETKİLİ ÖĞRETMENLİK EĞİTİMİ PERSPEKTİFİNDE ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI DERSİNE ELEŞTİREL BİR YAKLAŞIM: NİTEL BİR İNCELEME

Mehmet Nuri GÖMLEKSİZ**
Ayşe Ülkü KAN***
Ümmühan ÖNER*

Öz

Araştırmanın amacı, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersine ilişkin görüşlerini belirlenmektir. Araştırma nitel araştırma desenlerinden, fenomenoloji desenine uygun olarak yürütülmüştür. Çalışma gurubu olarak 19'u erkek, 10'u kadın olmak üzere 29 Sosyal Bilgiler öğretmen adayı belirlenmiştir. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış 5 sorudan oluşan bir görüşme formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda Öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersi süreci boyunca uygulama okulu kaynaklı, Öğretmenlik Uygulaması dersi kaynaklı, birey kaynaklı, üniversite kaynaklı problemler yaşadıkları belirlenmiştir. Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında sevilen uygulamalar “ders anlatma”, “öğretmen olarak görülme”, “öğrenci merkezli etkinlikler”, “öğrencilerle iletişime geçme” olarak sıralanmaktadır. Öğretmen adayları Öğretmenlik Uygulaması dersinin deneyim kazandırma ve sınıf ortamını tanıma konularında katkı sağladığını düşünmektedirler. Öğretmen adayları Öğretmenlik Uygulaması dersinin bir dönemlik süresini yetersiz bulmakta ve bu dersin öğretim programlarında daha erken dönemlerden itibaren yer alması gerektiğini savunmaktadırlar. Dersin haftalık uygulama süresi ise yeterli görülmektedir. Öğretmenlik Uygulaması dersinin daha verimli bir şekilde yürütülebilmesi için öğretmen adayları dersin yer aldığı sınıf ve dönemin değişmesi, uygulama süresinin artırılması, uygulamaların farklı okullarda

---

** Prof. Dr., Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü.

*** Yrd. Doç. Dr., Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü.

* Yrd. Doç. Dr., Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler ve Türkçe Bölümü.

yürütülmesi, öğretmen adaylarına maddi destek sağlanması gerektiğini düşünmektedirler. Öğretmenlik Uygulaması dersi lisans programında önceki dönemlerde de birbirini tamamlayıcı etkinlik ve içeriklerle yer almalıdır.

Anahtar Kelimeler: *Öğretmenlik Uygulaması, Sosyal Bilgiler öğretmen adayı, Sosyal Bilgiler öğretmeni.*

A Critical Approach For Teaching Practice Course From The Perspective Of Effective Teaching: A Qualitative Study

Abstract

The aim of this study is to explore the views of the Social Studies prospective teachers' on the Teaching Practice course. Phenomenological design based on qualitative research design was used in this study. The study group includes 29 prospective teachers, 19 men and 10 women. A semi-structured interview form consisting of five questions was used as the data collection tool. Study results revealed that prospective teachers faced problems dealing with practice school, teaching practice course, individuals and the university. Prospective teachers enjoyed teaching in the classroom and making activities with the students. The prospective teachers emphasized that Teaching Practice course contributed them gaining experience about teaching end classroom environment. They stressed that one semester teaching practice course insufficient and wanted it to start at early stages. The weekly practice hours were thought to be sufficient. They suggested that the semester of the course should be changed, the practice and teaching hours should be increased and the practice should be conducted at different schools. They also suggested that prospective teachers should be paid money during the semester they have practice course. Teaching Practice course should be included in previous semesters in such a way that it should cover supplementary and complementary activities and themes.

Keywords: *Teaching Practice, Prospective Social Studies teacher, Social Studies teacher.*

Giriş

Ülkenin geleceğine yön verecek, gerekli bilgi, beceri ve değerleri kazanmış, yaşadığı topluma yararlı bireylerin yetişmesinde öğretmenler oldukça etkilidir. Türkiye’de öğretmen yetiştiren kurumlar eğitim fakülteleridir. Eğitim fakültelerinde öğretmenlik mesleğine ilişkin bilgi ve becerilerin kazandırılmasında, alınan teorik derslerin yanı sıra uygulama derslerinin bulunması öğretmen adaylarının farklı açılardan kendilerini geliştirmelerini sağlamaktadır. Öğretmen adaylarını mesleğe hazırlamada önemli bir yeri olan ve uygulama imkânı tanıyan derslerin öğretmen yetiştirme

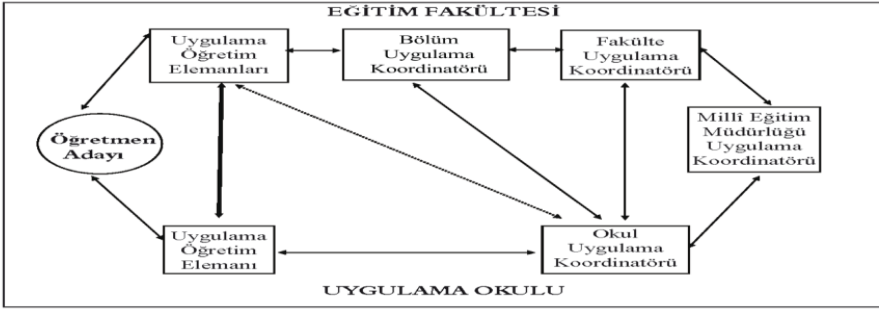
Etkili Öğretmenlik Perspektifinde Öğretmenlik Uygulaması Dersine Eleştirel Bir
Yaklaşım: Nitel Bir İnceleme

programlarında yer aldığı ve adayların mesleğe hazırlanmalarında etkili bir yere sahip oldukları açıktır.

Öğretmenlik mesleğine ilişkin yeterlik alanları göz önüne alındığında öğretmenin konu alanına hâkim olması kadar onu nasıl öğreteceğini bilmesi de esastır. Öğretmen adaylarına, esas itibarıyla öğretme ve öğrenme olmak üzere iki temel sürece ilişkin yeterlilikler kazandırılması amaçlanmaktadır (Şişman ve Acat, 2003: 237-238). Bu noktada da okul uygulamaları ön plana çıkmaktadır. Okul uygulamaları hizmet öncesi öğretmen eğitiminin önemli noktalarından biridir. Uygulama yapmak, yeni mesleki bilgi ve becerilerin kazanılmasında son derece önemli bir yere sahiptir. Çünkü öğretmen adaylarının fakültede kazandıkları kuramsal bilgileri, okul ortamında etkili, verimli ve doğru bir şekilde kullanabilmeleri ancak hizmet öncesinde yeterli uygulama yapmaları ile sağlanabilir (Harmandar, Bayrakçeken, Kıncal, Büyükkasap ve Kızılkaya 2000: 1). Öğretmen adaylarının okullarda yapacakları uygulamalara ilişkin düzenlemeler, MEB / YÖK Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi Projesi program geliştirme çalışmaları kapsamında, Eğitim Fakültesi – Uygulama Okulu İşbirliği programı ile (YÖK, 1998) hazırlanmıştır. Bu bağlamda, proje kapsamında ayrıntılı bir doküman üretilmiş uygulamaya yönelik olarak MEB ile YÖK arasında bir protokol imzalanmış ve 28 Temmuz 1998 tarihli bir Yönerge uygulamaya geçirilmiştir (YÖK, 2007: 45). Fakülte-okul işbirliği programı, Yüksek Öğretim Kurumunun, 1998–1999 öğretim yılında gerçekleştirdiği eğitim fakültelerini yeniden yapılandırma sürecinin önemli parçasıdır. Kurul İngiltere ve Amerika’daki öğretmen yetiştirme programlarını gözden geçirmiş ve bu incelemeler sonucu sonucunda Türkiye’deki eğitim fakültelerinde yeniden yapılandırmaya gitmiştir. İncelemeler sonucunda öğretmen eğitimi programlarında öğrencilerin alanlarına ait öğretim bilgilerini uygulayabilecekleri bir alanının var olmasının gerekliliği vurgulanmıştır (Gülkılık, 2010). Fakülte-okul işbirliği modeli ile öğretmen adaylarının mesleki yeterliklerini geliştirmeleri, fakültede edindikleri kuramsal bilgiler okul ortamlarında uygulayabilme becerisi kazanmaları ve öğretmenlik mesleği ile ilgili olumlu tutumlar edinmeleri amaçlanmaktadır (Yapıcı ve Yapıcı, 2004: 55).

Öğretmen adayları Fakülte-Okul işbirliği çerçevesinde yeniden düzenlenen “Okul Deneyimi” ve “Öğretmenlik Uygulaması” derslerini alarak, sınıf ortamında gerek gözlem yoluyla, gerekse öğretme öğrenme sürecine

bizzat katılarak öğretmenlik becerilerini geliştirmeye çalışmaktadırlar (Dursun ve Kuzu, 2008: 161). Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleri kuram ile uygulama arasında bir köprü oluşturmaktadır (Giebelhaus ve Bowman, 2002: 249). Bu dersler kapsamında yapılan uygulama etkinlikleri öğretmen adaylarının lisans öğrenimleri boyunca öğrendikleri bilgi ve becerilerin sınıf ortamında uygulanması açısından önemlidir. Bu uygulamalarda amaç, fakültede kazanılan temel teorik bilgi ve becerilerin uygulama okulunda elde edilen tecrübelerle birleştirilmesidir. Eğitim Fakültesi – Uygulama Okulu İşbirliği programının taraflarını ve işbirliği ağı aşağıdaki şekilde yer almaktadır (YÖK, 1998: 30).

Şekil 1. Eğitim Fakültesi – Uygulama Okulu İşbirliği Ağı

Bu sürecin işleyişi, üniversite–okul işbirliği çerçevesinde, üniversiteler ve Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı okullarca görevlendirilen çeşitli koordinatörler, uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanları tarafından sağlanmaktadır (Dursun ve Kuzu, 2008: 161). Öğretmenlik uygulamalarının hedeflerine ulaşabilmesi için bu kişiler arasında öğretmenlik uygulaması programını geliştirme, öğretmen adayını uygulama okuluna yerleştirme, öğretmenlik uygulaması için uygun ortam oluşturma, öğretmen adayının uygulama okulu ve sınıfına uyum sağlaması konusunda yardımcı olma noktalarında koordine sağlanmalıdır (Ünver, 2003: 88). Öğretmen adayları eğitim–öğretim süreçleri boyunca öğrenmiş oldukları bilgileri sınıf ortamında birebir öğrencilerle iletişim kurarak uygulama imkânı bulurken aynı zamanda da sorumlu öğretim elemanı ve uygulama öğretmeni tarafından gözlemlenerek eksiklerinin farkına varma ve tamamlama fırsatı da yakalayabilmektedirler. Bunun yanında, sınıf ortamında uygulama öğretmenini gözlemleyerek bir dersin yürütülmesine ilişkin gerekli becerileri kazanma yolunda adım atmış olurlar. Yine öğretmen adayları, okul ortamında

Etkili Öğretmenlik Perspektifinde Öğretmenlik Uygulaması Dersine Eleştirel Bir
Yaklaşım: Nitel Bir İnceleme

yürütülecek resmi işler konusunda da fikir edinebilirler. Bütün bunlar göz önüne alındığında, öğretmen adaylarının teorik olarak öğrendikleri bilgileri ve kazandıkları becerileri uygulama imkânı bulacakları ortam Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında onlara sunulmaktadır.

Konuyla ilgili alan yazın incelendiğinde (Yapıcı ve Yapıcı, 2004; Kudu, Özbek ve Bindak, 2006; Sağ, 2008; Dursun ve Kuzu, 2008; Şaşmaz-Ören, Sevinç ve Erdoğan, 2009; Gülkılık, 2010; Yılmaz, 2011; Tok ve Yılmaz, 2011, Akpınar, Çolak ve Yiğit, 2012; Yalın-Uçar, 2012; Gömleksiz ve Kan, 2013; Altıntaş ve Görgeç, 2014; Beldağ ve Yaylacı, 2014; Özay-Köse, 2014; Yılmaz ve Özçakmak, 2015) ders kapsamında yapılması hedeflenenler çok geniş kapsamlı olmasına rağmen uygulama noktasında problemler yaşandığı görülmektedir. Öğretmenlik Uygulaması dersinin birçok yönden ele alınması ve yaşanan problemlerin daha net bir şekilde belirlenebilmesi için bu çalışmanın yapılması gerekli görülmüştür. Bu kapsamda Öğretmenlik Uygulaması dersi yürütülürken öğretmen adaylarının yaşadıkları problemler, sevdikleri uygulamalar, bu dersin öğretmen adaylarını mesleğe hazırlamadaki katkısı, ders süresinin yeterliği ve dersin daha iyi yürütülebilmesi için yapılması gerekenler belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersine ilişkin görüşlerini belirlemektir. Bu genel amaç çerçevesinde araştırmanın alt problemleri şöyle belirlenmiştir:

Öğretmen adaylarının;

a) Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında yaşadıkları problemler nelerdir?

b) Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında sevdikleri uygulamalar nelerdir?

c) Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarını mesleğe hazırlamadaki katkısına ilişkin görüşleri nelerdir?

d) Öğretmenlik uygulaması ders süresinin yeterliğine ilişkin görüşleri nelerdir?

e) Öğretmenlik Uygulaması sürecinin daha iyi işlemesi için yapılması gerekenlere ilişkin görüşleri nelerdir?

Yöntem

Bu bölümde araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araçlarının geliştirilmesi, verilerin toplanması ve çözümlenmesine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Araştırma nitel araştırma desenlerinden, olgu bilim fenomenoloji desenine uygun olarak yürütülmüştür. Bu desen tam olarak bilinmeyen olguları araştırmayı amaçlayan bir çalışma biçimidir (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 72).

Çalışma grubu

Araştırmada çalışma grubu benzeşik (homojen) örnekleme tipine uygun olarak belirlenmiştir. Benzeşik örneklemedeki amaç küçük ve benzeşik bir grup belirlemektir (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 109). Buna uygun olarak öğretmen adayları tek bir bölümden seçilmiştir. Araştırmada çalışma grubu 2012-2013 eğitim öğretim yılında Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği anabilim dalında Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında staj gören 19'u erkek, 10'u kadın olmak üzere 29 Sosyal Bilgiler öğretmen adayından oluşmaktadır.

Veri toplama aracı

Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme, görüşülen kişi hakkında araştırmacıya kısmi esneklik sağlayarak oluşturulan soruların yeniden düzenlenmesi anlayışına dayanmaktadır (Ekiz, 2003: 62). Görüşmelerin gerçekleştirilebilmesi için yarı yapılandırılmış bir görüşme formu hazırlanmıştır. Öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersine ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik sorular oluşturulmuştur. Oluşturulan bu sorular uzman görüşüne sunulmuştur. Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim Dalında görev yapan iki öğretim üyesi tarafından önerilen düzenlemeler yapıldıktan sonra görüşme formuna son şekli verilmiştir.

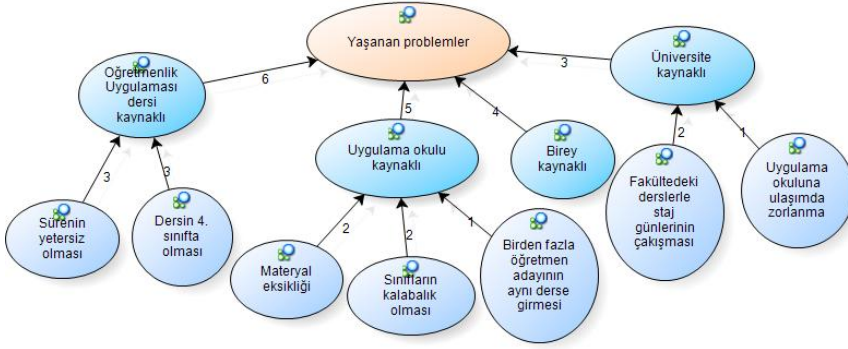
Verilerin analizi

Verilerin analizinde QSR N-VIVO 8 programından faydalanılmıştır. Veriler içerik analize uygun olarak analiz edilmiştir. İçerik analizinde temel amaç, elde edilen verileri açıklamayı sağlayacak gerek kavramlara gerekse bunlar arasındaki ilişkilere ulaşmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 227) Bu bağlamda ilk olarak öğretmen adayları ile yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen veriler dikkatli bir şekilde incelenmiştir. Elde edilen veriler öncelikle kodlanmıştır, kodlamaya bağlı olarak temalar belirlenmiş, temalar ve kodların düzenlenmesinin ardından bulguların tanımlanması ve yorumlanmasına geçilmiştir. Araştırma verilerine ilişkin ana ve alt temalar belirlenmiştir. Araştırmaya ilişkin güvenilirliği sağlamada bulgulara ilişkin doğrudan alıntılar verilmesi tercih edilen bir yoldur (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 262-263). Bu sayede iç güvenilirlik sağlanmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda belirlenen alt temalara ilişkin referans cümleleri metin içerisinde doğrudan verilmiştir. Doğrudan alıntılar verilirken, tırnak içerisinde, italik yazı karakterinde sunulmuştur. Öğretmen adaylarına ait alıntılar öğretmen adaylarının sıralarını ifade eden bir numara ve cinsiyetlerini ifade eden bir harfle verilmiştir. Kodlamalarda ilk iki harf öğretmen adayını, sonraki rakam katılımcının sırasını, son harf ise cinsiyetini belirtmektedir. Nitel araştırmalarda geçerliği sağlama yollarından biri, toplanan verilerin ayrıntılı olarak rapor edilmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 257-258). Mevcut araştırma da toplanan veriler ayrıntılı bir şekilde rapor edilirken araştırma sorularına uygun modellemeler ve bu modellemeler içinde tema ve alt temalara yer verilmiştir.

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde araştırma süresince elde edilen verilere ilişkin bulgular ve yorumları yer almaktadır.

1. Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında yaşanan problemler

Şekil 2. Yaşanan problemlere ilişkin model

Öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersinin yürütülmesine ilişkin görüşleri incelendiğinde ortaya çıkan temalardan biri ders kapsamında yaşanan problemlere dönüktür. Bu ana tema içerisinde yer alan alt temalar “Öğretmenlik Uygulaması dersi kaynaklı”, “uygulama okulu kaynaklı”, “birey kaynaklı”, “üniversite kaynaklı” olarak sıralanmıştır. Model içinde yer alan her bir alt temaya ilişkin açıklamalara ve referans cümlelerine aşağıda yer verilmiştir.

Öğretmenlik Uygulaması dersinin yürütülmesinde yaşanan problemlerle ilgili en fazla yükleme yapılan alt tema “Öğretmenlik Uygulaması dersi kaynaklı” problemlere ilişkindir. Öğretmen adayları dersin 4. Sınıfta yer almasının ve uygulama süresinin azlığının en önemli problemler olduğunu belirtmişlerdir. Dersin 4. sınıfta yer almasının problem yarattığını düşünen öğretmen adaylarından biri **ÖA-29E** “Ayrıca bir taraftan KPSS bir taraftan staj birlikte stresi çok zor oldu” diyerek düşüncesini ifade etmiştir.

Etkili Öğretmenlik Perspektifinde Öğretmenlik Uygulaması Dersine Eleştirel Bir
Yaklaşım: Nitel Bir İnceleme

Bir diğer öğretmen adayı, **ÖA-24E** “*KPSS ve uygulama dersinin aynı yıl son sınıfta beraber olması dersten aldığımız yararı düşürdü*” şeklindeki açıklamasıyla KPSS’ye yönelik hazırlıklar yaparken bu dersten öğretmenlik deneyimi edinme adına yeterince fayda sağlayamadığını belirtmiştir. Öğretmen adaylarının problem yarattığını belirttikleri bir diğer konu da Öğretmenlik Uygulaması ders süresinin yetersizliğidir. Ders süresinin yetersiz olduğunu belirten öğretmen adaylarından biri düşüncesini **ÖA-6E** “*Öğretmenlik uygulamasında verilen süre yeterli değildir. Haftada bir gün ve 4 saatlik ders yeterli değildir*” şeklinde açıklama yapmıştır. Bir diğer öğretmen adayı da **ÖA-12E** “*Bir dönem okula giderek öğretmenlik mesleğinin öğrenilemeyeceğini sistemin anlaması gerekiyor*” diyerek sürenin az olduğunu daha çok uygulama yapılması gerektiğini vurgulamıştır.

Bir diğer tema “Uygulama okulu kaynaklı problemler” biçiminde oluşmuştur. Öğretmen adayları en fazla uygulama okulundaki sınıfların kalabalık olmasından, okullarda yeterli materyal bulunmamasından ve birden fazla öğretmen adayının aynı derse girmesinden dolayı problem yaşadıklarını belirtmişlerdir. Uygulama okulundaki sınıfların kalabalık olmasından dolayı problem yaşadığını belirten bir öğretmen adayı düşüncesini, **ÖA-10E** “*.....sınıflar çok kalabalık*” şeklinde ifade ederken bir diğer öğretmen adayı da, **ÖA-17E** “*Bunların yanında bir de sınıflar çok kalabalık*” şeklinde sınıfların kalabalık olduğuna vurgu yapmıştır.

Materyal eksikliğinden dolayı problem yaşadığını belirten öğretmen adaylarından biri **ÖA-17E** “*.....Eksiklikler ise araç ve gereçler; projeksiyonların birçok sınıfta olmaması sıkıntı yaratıyor doğrusu*” uygulama okulundaki materyallerin yeterli olmadığını belirtmiştir. Bir diğer öğretmen adayı, **ÖA-29E** “*Gittiğim okulda derste kullanılabilecek materyal ve gerekli araç-gereç sıkıntısı bulunmaktadır. Bu durumda bizim ders anlatırken sıkıntılar yaşamamıza neden olmaktadır. Özellikle okulda bir drama salonunun olmaması ve her sınıfta çalışabilir bir projeksiyon makinesinin olmaması en önde gelen sıkıntılar arasındadır*” diyerek uygulama okulundaki materyallerin yeterli olmadığına vurgu yapmıştır. Birden fazla öğretmen adayının aynı derse girmesini önemli bir problem olarak gören öğretmen adayı düşüncesini, **ÖA-4E** “*Öğretmenlik uygulamasında yaşadığım en büyük eksiklik birden fazla stajyer öğretmenin birlikte aynı ders saatine girmesi oldu*” şeklinde ifade etmiştir.

Yaşanan problemler temasında yer alan alt temalardan biri de “birey kaynaklı” problemlere ilişkindir. Bu temaya ilişkin görüş belirten öğrenciler ders anlatımı ve sınıf düzenini sağlama konularında problem yaşadıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerden biri düşüncesini **ÖA-3K** “*Yine başlangıçta sunum yapma konusunda zorlandım ama zamanla bunu da atlatmış oldum*” şeklinde açıklarken bir diğer öğretmen adayı, **ÖA-20E** “*Ders anlatırken ses tonumu iyi ayarlayamıyorum. Konuya tam olarak hakim olamamamdan dolayı ders erken bitiyor ve kendime olan özgüvenim azalıyor*” diyerek düşüncesini ifade etmiştir. Bir başka öğretmen adayı ise **ÖA-25K** “*Uygulama sırasında dersine girdiğimiz sınıflara ilişkin uyum sorunu yaşadım. Örnek olarak 6. Sınıf öğrencilerine ders anlattığım sınıfta daha etkin ve daha rahat bir şekilde anlattım. Ama 8. Sınıf öğrencilerine anlattığım zaman sınıfın yeterince aktif olmaması beni zor duruma soktu. 8. Sınıf öğrencileri benim eksikliklerimi yakalamaya çalışan bir tavır ile davrandılar. Bu benim sıkıntılı ders anlatmama sebep oldu*” şeklinde ders anlatımında problem yaşadığını belirtmiştir.

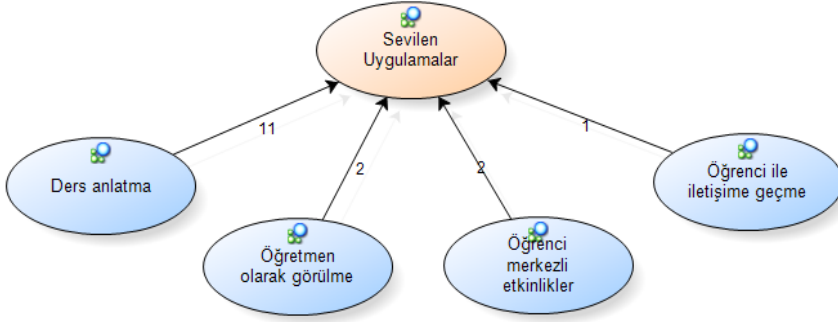
Yaşanan problemler teması içinde üniversite kaynaklı problemlere ilişkin yüklemeler olduğu görülmektedir. Üniversite kaynaklı problemler alt teması içerisinde derslerle staj günlerinin çakışması, okula ulaşımında zorluk yaşama gibi problemler yer almaktadır. Derslerle staj günlerinin çakışmasının problem yarattığını söyleyen öğretmen adaylarından biri düşüncesini, **ÖA-8E** “*Staj günleri üniversitede de ders olduğu için derslerden de verim alamıyoruz*” diyerek ifade etmiştir. Bir başka öğretmen adayı **ÖA-9E** “*.....Bunun yanında staj dersinin olduğu gün üniversitede ders olması baya yordu*” diyerek derslerle staj günlerinin çakışmasının problem yarattığını belirtmiştir. Okula ulaşımında zorluk yaşama alt temasına ilişkin görüş belirten öğretmen adaylarından biri **ÖA-13E** “*Gittiğimiz okul uzak olduğu için ulaşımında zorluk yaşadık*” diyerek düşüncesini ifade etmiştir.

Öğretmenlik mesleğine ilişkin deneyim kazanmada oldukça önemli bir yeri olan Öğretmenlik Uygulaması dersi genel olarak incelendiğinde yaşanan problemler göze çarpmaktadır. Öğretmen adayları öğretmen mesleğine ilişkin deneyim kazandırmada, mesleğin öğrenilmesinde Öğretmenlik Uygulaması dersinin süresini yetersiz görmekte dirler. Öğretmenlik Uygulaması dersinin 4. Sınıfta yer alması KPSS hazırlığı içinde olan öğrencilerin bu dersten yeterince verim almasına engel olmaktadır. Öğretmenlik Uygulaması dersinin önemli bir boyutunu da dersin uygulama okulunda geçen bölümü oluşturmaktadır.

Etkili Öğretmenlik Perspektifinde Öğretmenlik Uygulaması Dersine Eleştirel Bir
Yaklaşım: Nitel Bir İnceleme

Öğretmen adayları gittikleri uygulama okullarında ihtiyaç duydukları materyallere ulaşmada zorluk yaşamaktadırlar. Birden fazla öğretmen adayının aynı derse girmesi kendilerini ifade etme, öğrencilerle iletişim kurma noktasında problemler yaratmaktadır. Uygulama okullarındaki sınıfların kalabalık olması sınıf yönetimi konusunda deneyimsiz olan öğretmen adaylarının zorlanmasına neden olmaktadır. Fakülteadaki derslerle staj günlerinin çakışması ve uygulama okuluna ulaşımında zorlanma da öğretmen adaylarının yaşadıkları problemler arasındadır.

2. Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında sevilen uygulamalar

Şekil 3. Sevilen uygulamalara ilişkin model

Öğretmenlik Uygulaması dersi yürütülürken sevilen uygulamalar “ders anlatma” ve “öğretmen olarak görülme”, “öğrenci merkezli etkinlikler”, “öğrencilerle iletişime geçme” olarak sıralanmaktadır. Her bir alt temaya ilişkin söylem örnekleri aşağıda yer almaktadır.

En sevdiği uygulamanın “ders anlatma” olduğu belirten öğretmen adayı **ÖA-29E** “Beğendiğim uygulamalar arasında önde gelen konu bizzat stajyer olarak benim derse girip öğrencilerle birlikte derse işlemem geliyor.....” şeklinde açıklama yapmıştır. Bir diğer öğretmen adayı da **ÖA-17E** “Öğrendiğimiz uygulamalar, derse girip ders anlatmamız...” diyerek düşüncesini belirtmiştir.

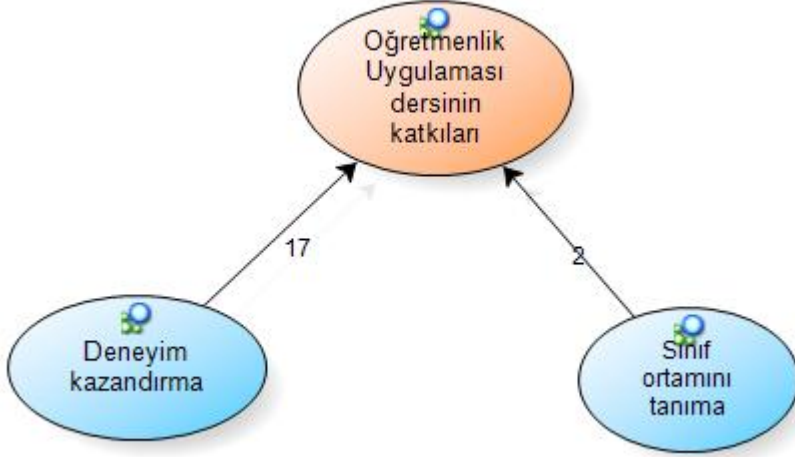
“Öğretmen olarak görülme” alt temasına ilişkin görüş belirten öğretmen adayı **ÖA-25K** “Sınıf ortamında öğretmenin özgür bırakılması çok hoşuma gitti. Aday öğretmen sınıfın gerçek öğretmeni gibi davranabilmektedir. Bu da aday öğretmenin özgüveninin pekiştirici bir nitelik

kazandırır” diyerek açıklama yapmıştır. Bir başka öğretmen adayı **ÖA-12E** *“Öğrencilerin bize donanımlı bir öğretmen gibi davranmaları ve öğretmenin bize sınıfın yönetimini devretmesi beğendiğim yönüdür”* diyerek düşüncesini ifade etmiştir.

Öğretmen adayları tarafından sevilen bir diğer uygulama da öğrencilerle yaptıkları etkinliklerdir. Bu konu hakkında görüş bildiren öğretmen adaylarından biri **ÖA-2E** *“Benim rehber, yönlendirici, öğrencilerimin uygulayıcı yani aktif olması beğendiğim etkinliklerdir”* şeklinde açıklama yaparak öğrencilerin sınıf ortamında aktif oldukları etkinlikleri sevdiğini belirtmiştir. Bir diğer öğretmen adayı da **ÖA-3K** *“Drama uygulaması yaptık. Burada öğrencilere konuları daha iyi anlamaları sağlandı. Ders daha eğlenceli ve etkin hale getirildi, yine öğrencilere konularını pekiştirmek amacıyla resim çalışması yaptırıldı. Bu da yine öğretmenlik uygulaması kapsamında güzel bir çalışmaydı”* diyerek düşüncesini ifade etmiştir.

“Öğrenci ile iletişime geçme” alt temasına ilişkin görüş belirten öğretmen adayı **ÖA-17E** *“Öğrencilerle iletişim kurmamız bizi gelecek için daha iyi hazırlanmamızı ve donanımlı olmamızı sağlıyor”* şeklindeki açıklaması ile öğrenci ile iletişim halinde olmanın kendisine katkı sağladığını belirtmiştir. Öğretmenlik uygulaması dersi ile öğretmen adayları öğrencilerle birebir iletişim kurma, ders anlatma, öğrendikleri yöntem ve teknikleri sınıf ortamında uygulama imkânı bulmaktadırlar. Bu uygulamalar, öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersinin sevdikleri yönünü oluşturmaktadır.

3. Öğretmenlik Uygulaması dersinin öğretmen adaylarını mesleğe hazırlamadaki katkısı

Şekil 4. Dersin katkılarına ilişkin model

Öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersinin yürütülmesine ilişkin görüşleri incelendiğinde üzerinde durdukları bir diğer konunun dersin katkıları olduğu görülmektedir. Öğretmenlik uygulaması dersinin katkılarına ilişkin olarak en fazla görüş belirtilen alt tema “deneyim kazandırmadır”. Bunu sınıf “ortamını tanıma” alt teması izlemektedir. Bu temaya ilişkin referans cümleleri aşağıda yer almaktadır.

Deneyim kazandırma alt temasına ilişkin olarak görüş belirten öğretmen adayları Öğretmenlik Uygulaması dersinde sınıf ortamında öğretmenlik mesleğini tanıma imkânı bulduklarını belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarından biri **ÖA-15E** “*Ders anlatma teknikleri, sınıf düzenini sağlama, dersin nasıl işlenmesi gerektiği konusunda çok yarar sağladı*” şeklinde düşüncesini ifade etmiştir. Bir diğer öğretmen adayı ise **ÖA-16K** “*Bizlere deneyim kazandırıyor. Uygulama yapmak yaparak-yaşayarak öğrenmemize katkı sağlıyor*” diyerek bu dersin bildiklerini uygulama imkânı sağladığını belirtmiştir. **ÖA-19K** “*Birebir işin içinde olarak yaşanacak olumlu olumsuz durumlarla karşılaşılmasıyla tecrübe edinmede katkısı büyüktür*” diyerek dersin tecrübe kazanmasına katkı yaptığını vurgulamıştır. **ÖA-17E** “*Bize tecrübe kazandırması, bizi daha iyi daha donanımlı bir duruma getirmesi*

açısından gayet iyi” diyerek düşüncesini ifade etmiştir. Benzer şekilde bir başka öğretmen adayı da ÖA-10E “Öğretmenlik uygulaması okulda verilen teori derslerinden daha yararlı oluyor. Uygulama sayesinde çekingenliğimiz gidiyor ve daha rahat ders anlatmamızı sağlıyor” diyerek teoride öğrendiklerini uygulama imkanı bulduğunu vurgulamıştır. Bir başka öğretmen adayı ÖA-26E “Ders işleme konusunda tecrübemiz arttı. Olası sorunlar konusunda bilgi sahibi olduk. Mesleki bilgi konusunda yaparak ve yaşayarak öğrenme fırsatı bulduk” şeklinde açıklama yapmıştır. ÖA-25K “Öğretmenlik uygulaması benim için mesleğe bir ön hazırlık niteliğinde olacaktır. Ancak gerçek bir öğretmen olduğumda mesleğime gerçek anlamda hazırlanacağıma inanıyorum. Öğretmenlik yaparken öğretmenlik mesleğini öğreneceğim” şeklinde düşüncesini ifade etmiştir”. Bir diğer öğretmen adayı ise ÖA-9E “Öğretmenlik mesleğini 4 sene boyunca sürekli teorik olarak gördük. Bu yönden birçok eksikliğimiz vardı. öğretmenlik uygulamasıyla olayı yaparak yaşayarak öğrendik. Ve mesleğin inceliklerinin farkına vardık” diyerek bu dersin kendilerine öğrendikleri bilgileri uygulama imkânı vererek deneyim kazandırdığını belirtmiştir. Bir başka öğretmen adayı ise deneyim kazanma sürecinde strese vurgu yaparak ÖA-6E “Kazanmamız durumunda stres ve heyecanımızı yenmiş bir durumda göreve başlayabilirim. Okul ve sınıf yönetiminde de geniş bir bilgiye sahip olarak başlarım” dersin katkısını açıklamıştır. Benzer biçimde bir diğer öğretmen adayı da ÖA-14K “Her şeyden önce atandığımız zaman ne yapacağım nasıl davranacağım korkusu ortadan kalkıyor” şeklinde açıklama yapmıştır.

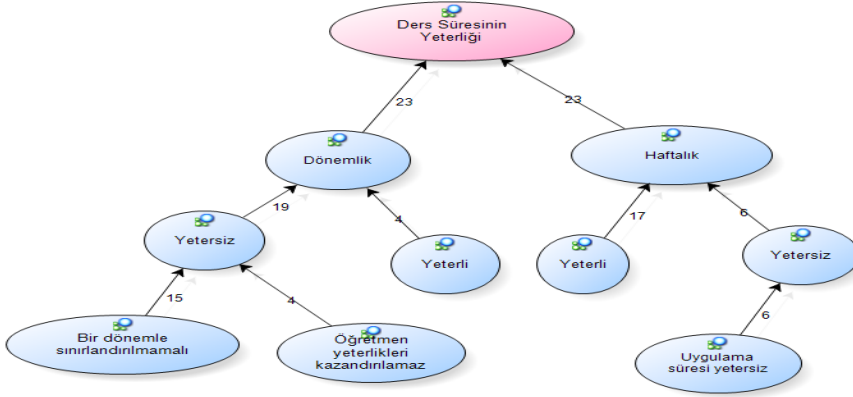
Öğretmenlik Uygulaması dersinin bir diğer katkısı da “sınıf ortamını tanıma” olarak belirlenmiştir. Bu konuda bir öğretmen adayı düşüncesini ÖA-24E “Olumlu anlamda bana getirileri oldu diyebilirim. Okulda uygulamalarda bulunmak, o atmosferi solumak bana mesleğe hazırlık konusunda çok şey kattı” şeklinde ifade ederken bir diğer öğretmen adayı da ÖA-4E “Bir defa sınıf atmosferine hazırlık sağlar..... Ayrıca o yaşlardaki kız ve erkek öğrencilerin duygu, düşünce ve inançlarını daha yakından görme olanağı yakalıyor, onları anlıyorsunuz” şeklinde açıklama yapmıştır.

Öğretmenlik Uygulaması dersi ile öğretmen adayları eğitim öğretim süreci boyunca öğrendikleri bilgileri öğrencilerle paylaşma, etkinlikler yapma imkânı bulmaktadırlar. Uygulama öğretmenin gözetiminde girdikleri derslerde sınıf ortamını tanıyıp eksikliklerini fark edebilirler. Öğrencilerle doğrudan

Etkili Öğretmenlik Perspektifinde Öğretmenlik Uygulaması Dersine Eleştirel Bir Yaklaşım: Nitel Bir İnceleme

iletişim içinde olmalarını sağlayan bu ders öğretmen adaylarının mesleki deneyim kazanmalarını sağlayacaktır.

4. Öğretmenlik Uygulaması ders süresinin yeterliği

Şekil 5. Ders süresinin yeterliğine ilişkin model

Öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda belirlenen temalardan biri de Öğretmenlik Uygulaması ders süresinin yeterliğine ilişkindir. Ders süresinin yeterliğine ilişkin görüşler “dönemlik” ve “haftalık” olmak üzere iki alt temaya ayrılmıştır. Dersin dönemlik süresinin yetersiz olduğunu düşünen öğretmen adayları bu sürenin öğretmen yeterliklerini kazandırma konusunda yeterli olmadığını belirtmişlerdir.

Öğretmenlik Uygulaması dersinin bir dönemlik süresinin yetersiz olduğunu düşünen öğretmen adayı düşüncesini **ÖA-13E** “*Yetersiz. Çünkü bir dönemde her şey öğrenilmez. Öğretmen yeterlikleri kazanılmaz. Bu sürenin arttırılması gerek ve daha verimli geçmesi için daha çok denetilmeli ve öğrenciler yönlendirilerek verim arttırılmalıdır*” şeklinde açıklamıştır. Bir başka öğretmen adayı da **ÖA-6E** “*3. Sınıftan itibaren başlatılması daha verimli olacaktır. Öğrenci daha özgüvenli ve motive olacaktır*” diyerek bu dersin daha alt sınıflardan itibaren verilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Öğretmen adaylarından biri **ÖA-4E** “*Bir dönemle sınırlı olmamalı. Tüm üniversite hayatı boyunca olmalı. Şöyle açıklarsak öğrenci ilk yılında okulda bir saat, ikinci yılında iki saat, üçüncü yılında dört saat, son yılında tüm gün*”

ders anlatmalı. Böyle daha tecrübeli bir öğretmen yetişir, dört yıl boyunca ileride hayat boyu yapacağınız mesleğe daha hazır girme olanağı sağlar. Hem ayrıca hitabet gelişir, çekingen öğrencilere kendini ifade etmesi için fırsat sağlar” diyerek bu dersin lisans programında bütün dönemlerde yer alması gerektiğini belirtmiştir.

Çalışma grubunda Öğretmenlik Uygulaması dersinin bir dönem olmasının yeterli olduğunu belirten öğretmen adayları da bulunmaktadır. Bu öğretmen adaylarından biri düşüncesini **ÖA-16K** “*Zaten fakültede de sık sık uygulama yaptığımız için bir dönemle sınırlı olması yeterli*” diyerek açıklamıştır. Bir başka öğretmen adayı da **ÖA-24E** “*Çok iyi bir şekilde takip edilirse bir dönemin yeterli olduğunu düşünüyorum*” diyerek Öğretmenlik Uygulaması dersinin Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programında sadece bir dönem yer almasının yeterli olacağını belirtmiştir.

Öğretmen adayları, Öğretmenlik Uygulaması dersinin ders programında yer alan haftalık uygulama saatinin yeterli olduğunu düşünmektedirler. Öğretmen adaylarından biri bu konu hakkındaki düşüncelerini **ÖA-2E** “*Bence yeterli. Fazlası öğretmen adayını sıkabilir*” sözleri ile ifade etmiştir. **ÖA-3K** “*Uygulama süresi yeterlidir. Ama bu süre öğretmen adayının diğer dersleri olmaksızın sadece bu dersle sınırlı olunca güzel. İki durum bir arada olunca sıkıntı yaratıyor*” diyerek açıklamıştır. Bir başka öğretmen adayı **ÖA-8E** “*Bence yeterlidir. Çünkü bizim gittiğimiz okulda 4 saat boyunca dersi biz anlatıyoruz. Ders sonunda hocamız eksikliklerimiz söylüyor. Biz de bunları düzeltmeye çalışıyoruz*” şeklinde açıklama yapmıştır. Bir başka öğrenci de **ÖA-5E** “*Bence yeterli. Haftada bir gün gayet uygun*” diyerek uygulama süresinin yeterli olduğunu belirtmiştir.

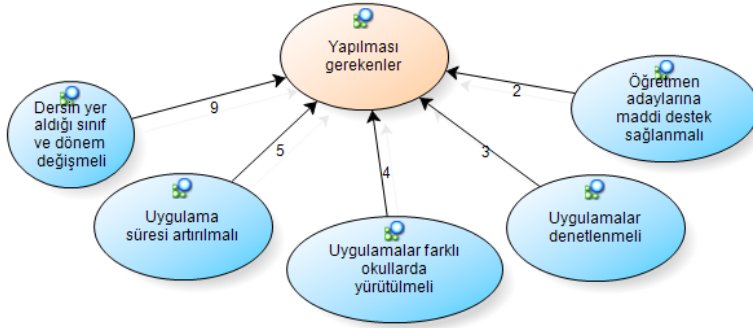
Öğretmenlik Uygulaması dersinin uygulama süresinin yetersiz olduğunu düşünen öğretmen adaylarından biri **ÖA-5E** “*Haftalık uygulama süresi bence yetersiz. Şöyle ki öğretmen adayı olarak o okullara staja gittiğimizde 2-3 saat ders anlatmaktan öte o gün boyunca ders anlatmalı, öğretmenlik olgusunu tam olarak kişiliğimize sindirmeliyiz*” şeklinde düşüncesini ifade etmiştir. Bir diğer öğretmen adayı da **ÖA-10E** “*Haftalık uygulama süresi yeterli değil. Sadece 1 gün okula gitmemizden dolayı yeteri kadar uygulama yapmamızı engelliyor*” diyerek uygulama süresinin yetersiz olduğunu belirtmiştir. Bir başka öğretmen adayı da “*Sınıfta teorik fazla ders olmayıp uygulama olan öğretmenlik uygulamasının saatinin fazla olması lazım. Ama okuldaki derslerin az olması lazım*” diyerek uygulama süresinin

yetersizliğini belirtmiştir.

Dersin kapsamı göz önüne alındığında öğretmen adaylarının mesleki deneyim kazanmaları açısından oldukça önemli olan Öğretmenlik Uygulaması dersinin bir dönemlik süresi yetersiz bulunmaktadır. Dersin kapsamının oldukça geniş olduğunu, öğretmen yeterliklerin bu süre içerisinde kazandırılmasının mümkün olmadığını düşünmektedirler. Öğretmenlik Uygulaması dersinin haftalık ders saati ise yeterli görülmektedir.

5. Öğretmenlik Uygulaması sürecinin daha iyi işlemesi için yapılması gerekenler

Şekil 6. Yapılması gerekenlere ilişkin model

Öğretmenlik Uygulaması dersinin daha etkili bir şekilde yürütülebilmesi için değişmesi gereken yönlerle ilişkin görüşler “yapılması gerekenler” temasını oluşturmaktadır. Bu tema içerisinde yer alan alt temalar, “dersin yer aldığı sınıf ve dönemin değiştirilmesi”, “uygulama süresinin artırılması”, “uygulamaların farklı okullarda yürütülmesi”, “uygulamaların denetlenmesi”, “öğretmen adaylarına maddi destek sağlanması” biçiminde sıralanmıştır. Bu temaya ilişkin referans cümleleri aşağıda yer almaktadır.

Öğretmen adayları Öğretmenlik Uygulaması dersinin dersin yer aldığı sınıf ve dönemin değişmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Öğretmen adaylarından biri **ÖA-8E** “*Bu uygulama daha alt sınıftan uygulanırsa daha iyi olur. 4. Sınıfta biraz ilgisiz bir yaklaşım sergiliyor. 4. Sınıftaki öğrenciler bu derse biraz ilgisiz ve duyarsızlar*” şeklinde açıklama yaparken bir başka öğretmen adayı **ÖA-5E** “*Üçüncü sınıfın ikinci dönemiyle, dördüncü sınıfın ilk dönemini kapsamalı bence. Çünkü 4. Sınıf öğrencisinin KPSS gibi büyük bir*

baş belası var. Ona uzun zaman ayırması gerekiyor” şeklinde açıklama yaparak KPSS’ye hazırlandıkları için bu dersten yeterince faydalanamadıklarını belirtmiştir. Bir başka öğretmen adayı ÖA-9E “Uygulama dersi 3. Sınıfta olmalı” diyerek düşüncesini ifade ederken, bir başka öğretmen adayı da ÖA-22E “Sınıfta bu dersin olmasının çok faydalı olacağını düşünüyorum” diyerek bu dersin lisans programında daha alt sınıflardan itibaren yer alması gerektiğini belirtmiştir.

Dersin uygulama süresinin artırılması öğretmen adayları tarafından vurgulanan bir diğer konudur. Bu konuya ilişkin olarak görüş belirten öğretmen adaylarından biri ÖA-10E “Uygulama saatleri arttırılsın” şeklinde düşüncesini ifade etmiştir. Bir başka öğretmen adayı da ÖA-17E “Öğretmenlik uygulamasının 1 dönemle sınırlı kalmamasının daha uygun ve daha iyi koşullarda sunulabilir” diyerek Öğretmenlik Uygulaması dersinin bir dönemle sınırlanmaması gerektiğini belirtmiştir.

Öğretmen adayları Öğretmenlik Uygulaması dersinin dönem boyunca farklı okullarda yürütülmesinin farklı okullarının işleyişinin görülmesi açısından iyi olacağını düşünmektedirler. Bu konuya ilişkin olarak düşüncesinin belirten öğretmen adaylarından biri ÖA-6E “Aynı öğrencilerin aynı dönem içinde farklı okullarda da staj görmeleri sağlanmalı. Bir yıl boyunca tek okulda staj görmemelidirler” şeklinde açıklama yapmıştır. Bir başka öğretmen adayı da ÖA-15E “Bence gittiği staj yeri iyi olan biri ikinci dönem iyi olmayan bir yere gitmeli. Aynı şekilde kötü olan bir staj yeri ikinci dönem iyi olan bir staj yeriyle değiştirilmelidir. Öğretmen adayının tüm öğrenci tiplerini görmesi açısından gerekli bir durum” diyerek öğretmen adaylarının farklı seviyelerdeki okullarda staj yapmalarının daha iyi olacağını belirtmiştir.

Öğretmenlik Uygulaması dersinin daha etkili bir şekilde yürütülmesi için yapılması gerekenlerden biri de uygulama boyutunun denetlenmesine ilişkindir. Öğretmen adaylarından biri düşüncesini ÖA-5E “Eğitim fakültesindeki öğrencilerin daha sık okullara gitmeleri gerektiğini düşünüyorum. Uygulamaların yapılıp yapılmayacağı, yapılıyorsa hangi koşullarda ne derecede yapıldığını ve ya okuldaki hocaların staj öğrencilerine yeterli imkânı sağlayıp sağlamadıklarını kontrol etmeleri gerektiğini düşünüyorum” şeklinde ifade etmiştir. Bir başka öğretmen adayı da düşüncesini “Öğretmenlik uygulaması sürecinde öğretmen adaylarının daha iyi denetlenmesi gerekir” diyerek açıklamıştır.

Öğretmen adayları, Öğretmenlik Uygulaması dersi süresince kendilerine maddi destek sağlanmasını istemektedirler. Öğretmen adaylarından biri düşüncesini **ÖA-5E** “*Staj esnasında maddi destek sağlanmalı diyerek ifade etmiştir. Bence cüzi bir miktar verilerek bir ücret ile staj öğrencileri belli bir saat ders anlatmalıdır*” şeklinde açıklamıştır. Bir başka öğretmen adayı da **ÖA-6E** “*Bence cüzi bir miktar verilerek bir ücret ile staj öğrencileri belli bir saat ders anlatmalıdır*” diyerek öğretmen adaylarına maddi destek sağlanması gerektiğini vurgulamıştır.

Öğretmenlik Uygulaması dersinin yürütülme süreci ve bu süreçte karşılaşılan problemler dikkate alındığında, dersin daha etkili bir hale getirilebilmesi için öğretmen adayları bir takım değişiklikler yapılmasını gerekli görmüşlerdir. Öğretmen adayları son sınıfta KPSS’ye hazırlandıkları için dersin yer aldığı dönemin değişmesini ve bir dönemle sınırlı kalmamasını istemektedirler. Öğretmen adayları uygulamaların tek bir okulda değil de birkaç okulda yürütülmesi gerektiğini düşünmektedirler. Böylelikle farklı sosyo-ekonomik düzeydeki okullarda uygulama yapma imkânı bulacaklardır. Öğretmenlik Uygulaması kapsamında yapmış oldukları uygulamaların denetlenmesi ve ders süresince öğretmen adaylarına maddi destek sağlanması öğretmen adaylarının yapılmasını istedikleri değişikliklerdir.

SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışmada öğretmen adaylarının lisans eğitimleri boyunca edindikleri bilgileri uygulama fırsatı buldukları, öğretmen yetiştirmede önemli bir rolü olduğu düşünülen Öğretmenlik Uygulaması dersi çeşitli boyutları ile ele alınmıştır. Öğretmen adayları, Öğretmenlik Uygulaması dersi süresince çeşitli problemler yaşamaktadırlar. Araştırma kapsamında bu problemler, öğretmenlik uygulaması dersi kaynaklı, uygulama okulu kaynaklı, birey kaynaklı, üniversite kaynaklı problemler olarak sıralanmaktadır. Mevcut çalışmada Öğretmenlik Uygulaması dersinden kaynaklı problemler, dersin son sınıfta alınması ve ders süresinin yetersizliğine ilişkindir. Dersin süresinin yetersizliğine ilişkin vurgu farklı çalışmalarda da bulunmaktadır (Aydın, Selçuk, Yeşilyurt, 2007; Yalın-Uçar, 2012). Benzer şekilde, Yılmaz ve Kab (2013) tarafından yapılan çalışmada Öğretmenlik Uygulaması dersinin lisans programının son sınıfında yer almasının uygun olmadığı, öğretmen adaylarının KPSS nedeniyle uygulamalı derslere yeteri kadar özen

göstermedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Yine alanda yürütülen farklı çalışmalarda lisans eğitiminin son döneminde yer alan Öğretmenlik Uygulaması dersinin KPSS öncesine denk gelmesinden dolayı öğretmen adaylarının bu derse yeteri kadar önem veremedikleri belirlenmiştir (Çelikkaya, 2011; Yalın-Uçar, 2012). Bu durum öğretmen adaylarının KPSS'ye odaklanmalarına ve bu nedenle derse dönük motivasyonun düşük olmasına bağlanabilir. Buradan hareketle dersin süresinin yetersiz olduğu bununla birlikte son döneme bırakılmaması gerektiği ifade edilebilir.

Uygulama Okulu kaynaklı olarak yaşanan problemler sınıfların kalabalık olması, materyal eksikliği, birden fazla öğretmen adayının aynı derse girmesidir. Alanda yapılan bir çalışmada uygulama okulu kaynaklı problemler okul idaresi ve uygulama öğretmeninden kaynaklı sorunlar biçiminde sıralanmıştır (Şaşmaz-Ören, Sevinç ve Erdoğan, 2009). Ermiş, Uygun ve İnel (2010) tarafından Sosyal Bilgiler öğretmen adayları üzerinde yapılan çalışmada, uygulama okullarında sınıf mevcudunun kalabalık olmasına değinilerek bu durumun yöntem ve tekniklerin uygulanmasını zorlaştırdığı belirtilmiştir. Yeşilyurt ve Semerci (2012) tarafından yürütülen çalışmada ise Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında uygulama okulu kaynaklı problemler arasında, sınıfların kalabalık olması, araç-gereç, laboratuvar vb. eksikliği yer almaktadır. Benzer biçimde Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında yürütülen farklı çalışmalarda da uygulama okullarının fiziksel koşullarının yetersizliğine vurgu yapılmaktadır (Yalın-Uçar, 2012; Gömleksiz ve Kan, 2013). Bir başka çalışmada ise öğretmen adaylarının uygulamaya gideceği okulların fiziksel yapısının iyileştirilmesi ve stajyer öğretmenlere uygun hale getirilmesine vurgu yapılmıştır (Göktaş ve Şad, 2014). Buna göre daha nitelikli bir öğretmenlik uygulaması için uygulama okullarının koşullarının düzeltilmesi gerektiği söylenebilir.

Bu yetersizliklerin yanında mevcut çalışmada ortaya konan birden fazla öğretmen adayının uygulama için aynı derse girmesidir. Bu durum öğretmen adaylarının uygulama yaparken zorlanmalarına neden olmaktadır. Bu duruma paralel olarak, Topkaya, Tokcan ve Kara'nın (2012) çalışmalarında, birden fazla öğretmen adayının aynı sınıfta derse girmesine değinilerek, uygulama sınıfında sayıca fazla öğretmen adayının yer almasının öğrencilerin dikkatini dağıtması ayrıca performans sergileyen öğretmen adayının ise sınıf yönetimi konusunda olumsuz biçimde etkilenmesi gibi durumlara neden olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlik Uygulaması dersindeki

Etkili Öğretmenlik Perspektifinde Öğretmenlik Uygulaması Dersine Eleştirel Bir
Yaklaşım: Nitel Bir İnceleme

sorunlara dönük yürütülen bir araştırmada, uygulama için sınıflara fazla sayıda öğretmen adayı gönderildiğine vurgu yapılarak bunun sınıf içi uygulamaları zorlaştırdığı belirtilmiştir (Dursun ve Kuzu, 2008; Yalın-Uçar, 2012). Bunun yanında Yılmaz ve Kab (2013)'ın yürüttüğü bir başka çalışmada mevcut araştırmaya paralel olarak uygulama öğretmenlerinin sorumluluklarına verilen öğrenci sayısının fazla olmasından dolayı kendilerinin mesleki gelişimleriyle yeterince ilgilenemedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Buradan hareketle, gerek öğretmen adaylarının gerekse uygulama öğretmenlerinin kendilerine düşen sorumlulukları yeterince yerine getirebilmeleri için her sınıfta yer alacak öğretmen adayı sayısının sınırlı tutulması yararlı olacaktır.

Araştırma kapsamında ortaya konan birey kaynaklı problemler ise öğretmen adaylarının ders anlatımı ve sınıf düzenini sağlama konularında yaşadıkları problemlerdir. Dursun ve Kuzu (2008) yaptıkları çalışmalarında Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında öğretmen adaylarından kaynaklı bir takım eksikler olduğuna vurgu yaparken; öğretmen adaylarının yapılması gerekenleri yeterince yerine getirmediklerini belirtmişlerdir. Yapılan başka bir çalışmada Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında yapılması gerekenleri tam olarak yerine getiremedikleri ve bu konuda bir takım problemler yaşadıkları belirlenmiştir (Eraslan, 2009). Altıntaş ve Görgeç (2014) yürüttükleri çalışmada Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında sınıf yönetimi ve planlama konusunda problemler yaşandığını belirlemişlerdir. Benzer bir çalışmada ise öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında sınıf yönetimi yeterliklerinin bir kısmını yerine getirebildikleri ancak bir kısmını yerine getiremedikleri belirlenmiştir (Karadüz, Eser, Şahin, ve İlbay, 2009). Buna göre öğretmen adaylarının uygulamalar kapsamında bazı görev ve sorumluluklarını aksattıkları söylenebilir.

Üniversite kaynaklı problemler fakültedeki derslerle staj günlerinin çakışması, öğretmen adaylarının staj okullarına ulaşımında zorluk yaşamalarıdır. Benzer bir çalışmada da bu durumlara vurgu yapılarak, özellikle uygulama okullarının seçimine yeterince dikkat edilmediği ve öğretim elemanları tarafından yeterli danışmanlığın yapılmadığı vurgulanmıştır (Dursun ve Kuzu, 2008). Bir diğer çalışmada ise mevcut çalışmaya paralel olarak uygulama okullarının uzak olmasına vurgu yapıldığı görülmüştür (Aydın, Selçuk ve Yeşilyurt, 2007). Buradan hareketle öğretmen adayları için belirlenen staj günlerinin uygulama okulu ve fakülte yöneticileri tarafından koordineli bir

biçimde belirlenmesi ve öğretmen adaylarının okullara ulaşmalarının kolaylığı göz önüne alınarak okul dağılımı yapılması gerekli görülmektedir. Böylece öğretmen adaylarının yaşayabileceği olası olumsuzluklar ortadan kaldırılarak onların derse dönük sorumluluklarını daha etkili yerine getirmeleri sağlanabilir.

Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında sevilen uygulamalar öğretmen adaylarının sınıf ortamında ders anlatmaları, öğretmen olarak görülmeleri, öğrencilerle birlikte yaptıkları öğrenci merkezli etkinlikler ve öğrencilerle iletişime geçmeleridir. Benzer nitelikte yapılan bir araştırmada öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersini, öğretmenlik tecrübesi kazanma noktasında kesinlikle gerekli gördükleri belirlenmiştir (Özay- Köse, 2014). Gerek ders sunumları gerek öğrencilerle yapılan sınıf içi etkinlikler öğretmen adaylarının edineceği önemli deneyimlerdir. Nitekim öğretmen adayları bunları Öğretmenlik Uygulaması dersinin sevilen yönleri olarak vurgulamışlardır. Buna paralel olarak araştırmada ulaşılan bir diğer sonuç Öğretmenlik Uygulaması dersinin öğretmen adaylarına deneyim kazandırması ve onların sınıf ortamını tanımlarıdır. Altıntaş ve Görgeç (2014) yürüttükleri benzer konulu çalışmalarında öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersi ile deneyim kazandıkları ve mesleği yakından tanıdıklarını belirlemişlerdir. Benzer bir çalışmada da bu dersin öğretmen adaylarına deneyim kazandırdığına vurgu yapılmıştır (Yılmaz ve Özçakmak, 2015). Bir diğer çalışmada da Öğretmenlik Uygulaması dersinin öğretmen adaylarının kendilerini bir öğretmen gibi hissetmelerine ve öğretmenlik mesleğine karşı düşüncelerinin olumlu yönde değişmesine yardımcı olduğu belirlenmiştir; bunun yanında öğretmen adaylarının hizmet öncesindeki eksiklerinin görmesine dönük katkıları olduğu da vurgulanmıştır (Aydın, Selçuk ve Yeşilyurt, 2007). Yenilmez ve Ata (2012) Öğretmenlik Uygulaması dersinin deneyim kazandırmadaki önemine vurgu yapmışlardır. Gökçe ve Demirhan (2005) tarafından yürütülen çalışmada öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasının yararlı olduğunu, öğretmenliğin uygulama boyutunu öğrendiklerini belirttikleri görülmektedir. Topkaya, Tokcan, Kara'nın (2012) çalışmasında Sosyal Bilgiler öğretmen adayları Öğretmenlik Uygulaması dersinin kendilerine mesleki tecrübe kazandıran bir ders olduğunu vurgulamışlardır. İbret ve Alabaş'ın (2007) çalışmasında öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersinde mesleki tecrübe kazandıkları, okulun işleyişini öğrenme konularında bilgi edindikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Etkili Öğretmenlik Perspektifinde Öğretmenlik Uygulaması Dersine Eleştirel Bir
Yaklaşım: Nitel Bir İnceleme

Bir başka çalışmada ise benzer biçimde öğretmenlik uygulamasının, öğretmen adaylarının gerçek okul ve sınıf ortamını daha yakından tanımalarını, öğrencilerle birebir iletişim kurmalarını sağlama açısından yararlı olduğunu ortaya konmuştur (Eraslan, 2009). Bütün bu sonuçlar dikkate alındığında Öğretmenlik Uygulaması dersinin hem deneyim kazandırma hem sınıf ortamını tanıma hem okuldaki işleyişi kavrama açısından önemli bir süreç olduğu ifade edilebilir.

Alan yazın incelendiğinde Öğretmenlik Uygulaması dersin süresinin yetersizliğine vurgu yapan pek çok araştırma bulunmaktadır (Dursun ve Kuzu, 2008; Becit, Kurt ve Kabakçı, 2009; Şaşmaz-Ören, Sevinç ve Erdoğan, 2009; Akpınar, Çolak ve Yiğit, 2012; Yılmaz ve Özçakmak, 2015). Ancak mevcut çalışmada öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersinin dönemlik süresini yetersiz buldukları; haftalık uygulama süresini ise yeterli gördükleri belirlenmiştir. Öğretmen adayları dersin bir dönemlik süresinin öğretmenlik yeterliklerini kazandırmada etkili olmayacağını düşünmektedirler. Dersin farklı senelerde ve farklı dönemlerde olması istenen bir durumdur. Öğretim programında son sınıfta son dönemde yer alan ve öğretmen adaylarının haftada bir günlerini dolduran uygulamaya isteksiz olmaları KPSS ile açıklanabilir. Başka bir ifade ile bu durum öğretmen adaylarının, son dönem KPSS'ye yoğunlaşmaları ve programda son dönem yer alan öğretmenlik uygulaması dersinin gereklerinin yeterince yerine getirememiş olmaları ile açıklanabilir. Nitekim Altıntaş ve Görgen (2014) de benzer konulu çalışmalarında, son sınıfta KPSS endişesi içinde olan öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersinin verimliliğini düşürdüğü belirlemişlerdir. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersindeki yeterliğine dönük yürütülen bir çalışmada öğretmen adaylarının KPSS sınavı yüzünden atanamayacakları kaygısı taşıdıkları, tecrübesiz oldukları ve derse hazırlıksız geldikleri gibi konulara vurgu yapılmıştır (Akpınar, Çolak ve Yiğit, 2012).

Araştırmada ulaşılan bir diğer sonuç Öğretmenlik Uygulaması dersinin daha verimli bir şekilde yürütülebilmesi için önerilerdir. Öğretmen adayları dersin yer aldığı sınıf ve dönemin değişmesi, uygulama süresinin arttırılmasını, uygulamaların farklı okullarda yürütülmesi, uygulamaların denetlenmesi, öğretmen adaylarına maddi destek sağlanması gibi önerilerde bulunmaktadır. Sıralanan önerilerden uygulamanın farklı okullarda

yürütülmesi isteği dikkat çekmektedir. Gökçe ve Demirhan'ın (2005) çalışmasında da benzer şekilde öğretmen adayları öğretmenlik uygulaması etkinliklerinin farklı düzeylerdeki sınıflarda, farklı okullarda yapılmasının faydalı olacağını belirtmişlerdir. Benzer şekilde Yeşilyurt ve Semerci (2012)'nin çalışmalarında da Öğretmenlik Uygulaması dersinin tek bir okulda ve tek sınıfta yürütülmesinin olumsuz bir durum olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yine Altıntaş ve Görgen (2014)'nin çalışmalarında öğretmen adaylarının, öğretmenlik uygulamaları kapsamına köy okullarının da girmesini istedikleri ve böylece daha yoğun tecrübe edinmeyi, birden fazla uygulama sınıfında uygulama yapmayı istedikleri belirlenmiştir. Benzer bir çalışmada da öğretim üyelerinin daha yoğun danışmanlık ve denetleme yapmasına vurgu yapıldığı gözlenmiştir (Dursun ve Kuzu, 2008).Buradan hareketle öğretmenlik uygulaması dersi kapsamında öğretmen adaylarının farklı yerleşim birimlerindeki okullara gitmek istedikleri ve farklı durumları tecrübe etmek istedikleri düşünülebilir. Bunun yanında ders uygulamalarının denetlenmesi yerine getirilen görev ve sorumlulukların niteliğini artırırken aynı zamanda öğretmen adaylarının kendi eksikliklerini daha rahat görmelerini de sağlayacaktır. Bütün bunlara dikkat edilerek yürütülen öğretmenlik uygulamaları ise öğretmen adaylarının daha eksiksiz eğitim alarak mesleğe hazırlanmalarını sağlayacaktır.

Bu sonuçlar ışığında aşağıdaki önerilerde bulunmaktadır:

*Uygulama okullarının seçiminde titizlikle çalışılmalı, Üniversiteler ve Milli Eğitim Müdürlükleri bu konuda tam konsensüs oluşturabilmelidir. Bunun yanında uygulama okullarının fiziksel imkânları iyileştirilmelidir.

*Uygulama okullarındaki uygulamadan sorumlu öğretmenlere verilecek öğretmen aday sayısı sınırlandırılarak öğretmen adaylarının daha yoğun deneyim kazanmaları sağlanmalıdır. Böylece öğretmen adayları eksikliklerini çok daha iyi görecek ve düzeltebileceklerdir.

*Öğretmenlik Uygulaması dersi lisans programında daha alt sınıflarda da birbirini tamamlayıcı etkinlik ve içeriklerle yer almalıdır. Böylece daha erken dönemlerde deneyim kazanmaya başlayan öğretmen adaylarının daha yoğun tecrübe kazanmaları sağlanmalıdır

*Öğretmen adayları uygulama devam ederken sadece bir okulda değil farklı sosyo-ekonomik özelliklere sahip ya da farklı yerleşim birimlerinde yer alan birkaç okulda staj görmelidir. Böylece öğretmen adaylarının

karşılaşacakları durumların çeşitliliği arttırılarak çözüm üretmeye dönük öngörü kazanmaları sağlanabilir.

KAYNAKÇA

Akpınar, M., Çolak, K. ve Yiğit, E. Ö. (2012). Öğretmenlik uygulaması dersi kapsamında sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yeterliklerine yönelik uygulama öğretmenlerinin görüşleri, M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 36, 41-67.

Altıntaş, S. ve Görgeç, İ. (2014). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik uygulaması üzerine görüşleri (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi örneği), Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 9(8), 197-208.

Aydın, S., Selçuk, A., ve Yeşilyurt, M. (2007). Öğretmen adaylarının “okul deneyimi II” dersine ilişkin görüşleri (Yüzüncü Yıl Üniversitesi Örneği), Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, 4 (2), 75-90.

Becit, G., Kurt, A. A. ve Kabakçı, I. (2009) Bilgisayar öğretmen adaylarının okul uygulama derslerinin yararlarına ilişkin görüşleri, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 9 (1), 169-184.

Beldağ, A. ve Yaylacı, A. F. (2014). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının eğitim sistemi hakkındaki görüşleri, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 13(48), 90-107.

Çelikkaya, T. (2011). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinden beklentileri ve bu beklentilerin karşılama düzeyleri, Uluslar Arası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi. 1(2), 155-172.

Dursun, Ö. Ö ve Kuzu, A. (2008). Öğretmenlik uygulaması dersinde yaşanan sorunlara yönelik öğretmen adayı ve öğretim elemanı görüşleri. Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi. 25, 159 -178.

Ekiz, D. (2003). *Eğitimde araştırma yöntem ve metotlarına giriş: nitel, nicel ve eleştirel kuram metodolojileri*, Ankara: Anı Yayıncılık.

Eraslan, A. (2009). İlköğretim matematik öğretmen adaylarının ‘öğretmenlik uygulaması’ üzerine görüşleri, Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED), 3 (1), 207-221.

Ermiş, H., Uygun, K., ve İnel, Y. (2010). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Okul Deneyimi II dersi etkinliklerine ilişkin görüşlerinin

değerlendirilmesi. International Conference on New Trends in Education and their Implications. (s. 673-681). (11-13 November). Antalya.

Giebelhaus, C ve Bowman, C. (2002). Teaching mentors: is it worth the effort?, The Journal of Educational Research, 95(49), 246-254.

Gökçe, E. ve Demirhan, C. (2005). Öğretmen adaylarının ve ilköğretim okullarında görev yapan uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulaması etkinliklerine ilişkin görüşleri, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi.1, 43-71.

Göktaş, Ö. ve Şad, S. N. (2014). Okul Deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersi uygulama öğretmenlerinin seçim süreci: ölçütler, sorunlar ve öneriler, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education), 29(4), 115-128.

Gömleksiz, M. N. ve Kan, A. Ü. (2013). Mentor öğretmenlerin yapılandırmacı öğrenme yaklaşımını kullanmadaki yeterlik düzeylerine ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 32 (2).

Gülkılık, H. (2010). Fakülte-okul işbirliği kapsamında düzenlenen okul deneyimi I, II ve öğretmenlik uygulaması derslerinin işleyişinin değerlendirilmesi, Matematik Öğretmenleri, I. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi, Çanakkale www.eab.org.tr/eab/oc/egtconf/pdfkitap/pdf/337.pdf. Adresinden indirildiği tarih 01.01.2015.

Harmandar, M., Bayrakçeken, S., Kıncal, R., Büyükkasap, E ve Kızılkaya, S. (2000). Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesinde “okul deneyimi” uygulaması ve sonuçlarının değerlendirilmesi, Millî Eğitim Dergisi, S. 148, dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/.../1.htm. adresinden indirildiği tarih 01.01.2015.

İbret, Ü ve Alabaş, R. (2007). Öğretmenlik uygulama çalışmalarının değerlendirilmesi: sosyal bilgiler öğretmen adaylarının görüşleri. 1. Ulusal İlköğretim Kongresi. <http://earsiv.kastamonu.edu.tr/jspui/handle/1/355>. Adresinden indirildiği tarih 01.02.2015.

Karadüz, A., Eser, Y., Şahin, C. ve İlbay, A. B. (2009). Eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin görüşlerine göre öğretmenlik uygulaması dersinin etkililik düzeyi, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6 (11), 442-455.

Etkili Öğretmenlik Perspektifinde Öğretmenlik Uygulaması Dersine Eleştirel Bir
Yaklaşım: Nitel Bir İnceleme

Kudu, M., Özbek, R. ve Bindak, R. (2006). Okul deneyimi-1 uygulamasına ilişkin öğrenci algıları (Dicle Üniversitesi Örneği). *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15, 99-109.

Özay-Köze, E. (2014). Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerine yönelik öğrenci ve öğretmen öğretim elemanı tutumları (Erzurum örneği), *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 11-17.

Sağ, R. (2008). The expectations of student teachers about cooperating teachers, supervisors, and practice scholl. *Eurasian Journal of Educational Research*, 32, 117-132.

Şaşmaz-Ören, F., Sevinç, Ö. S. ve Erdoğan, E.(2009). Öğretmen adaylarının okul deneyimi derslerine yönelik tutumlarının ve görüşlerinin değerlendirilmesi, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*. 58, 217-246.

Şişman, M. ve Acat, B. (2003). Öğretmenlik uygulaması çalışmalarının öğretmenlik mesleğinin algılanmasındaki etkisi, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 235-250,

Tok, H. ve Yılmaz, M. (2011). Student teachers' perceptions about mentor teachers: a case study in turkey. *Gaziantep Universty Journal of Social Sciences*, 4(2),101-108.

Topkaya, Y., Tokcan, H ve Kara, C. (2012). “Öğretmenlik uygulaması dersi hakkında sosyal bilgiler öğretmen adaylarının görüşleri” . *International Journal of Social Science*. 5 (7), 663-678.

Ünver, G.(2003). Öğretmenlik uygulamasında işbirliği: bir durum çalışması” *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*,1, 87-100.

Yalın-Uçar, M. (2012). Öğretmenlik uygulamasına ilişkin durum çalışması, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(4), 2637-2660.

Yapıcı, Ş ve Yapıcı, M. (2004). Öğretmen adaylarının okul deneyimi I dersine ilişkin görüşleri. *İlköğretim Online*. S. 3(2), s. 54-59. <http://ilkogretim-online.org.tr>. Adresinden indirildiği tarih 01.02.2015.

Yenilmez, K. ve Ata, A. (2012). Matematik öğretmeni adaylarının okul deneyimi uygulamalarına ilişkin görüşleri, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 55-63.

Yeşilyurt, E., Semerci, Ç. (2012). Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması öğretim programı bağlamında karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *International Journal of Human Sciences*. 9, (2), 477-497.

Yıldırım, A ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, K ve Kab, İ. (2013). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ‘okul deneyimi’ ve ‘öğretmenlik uygulaması’ derslerine yönelik görüş ve değerlendirmeleri. *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*. 1, 197-215.

Yılmaz, M ve Özçakmak, H. (2015). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersleriyle İlgili Görüşlerinin Değerlendirilmesi, *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 127-136.

Yılmaz, M. (2011). “Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik uygulaması dersini yürüten öğretim elemanlarına ilişkin görüşleri”. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 10(4), s. 1377 -1387.

Yükseköğretim Kurulu. (1998). *YÖK Dünya Bankası fakülte-okul işbirliği kılavuzu*. Ankara: Öğretmen Eğitimi Dizisi.

Yükseköğretim Kurulu. (2007). *Öğretmen yetiştirme ve eğitim fakülteleri (1982-2007)*, Ankara: Yükseköğretim Kurulu Yayını.